

Knyga:

Die litauische Wolfenbütteler Postille von 1573 [=Lietuviškoji 1573 metų *Wolfenbüttelio postilė*]:

I tomas: *Faksimile, kritische Edition und textkritische Apparat* [=faksimilė, kritinis leidimas ir kritinis tekstologinis aparatas], herausgegeben von [=parengė] Jolanta Gelumbeckaitė, *Wolfenbütteler Forschungen* 118.1, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag in Kommission, 2008, 1280 pus.

II tomas: Einleitung, Kommentar und Register [=Įvadas, komentarai ir registrai], herausgegeben von [=parengė] Jolanta Gelumbeckaitė, *Wolfenbütteler Forschungen* 118.2, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag in Kommission, 2008, 408 pus., 43 iliustr.

Leidinio kaina 198,- €. ISBN 978-3-447-05773-8

Knygos pristatymas vyko 2008 m. birželio 27 d. Hercogo Augusto bibliotekoje (Herzog August Bibliothek) Wolfenbüttelyje.

Lietuviškas rankraštinis anoniminis 1573 metais Prūsijos kunigaikštystėje sudarytas pamokslų rinkinys *Išguldymas Evangelijų per visus metus* nuo 1648 metų saugomas Hercogo Augusto bibliotekoje Wolfenbüttelyje (Žemutinė Saksonija, Vokietija) ir tradiciškai vadinamas *Wolfenbüttelio postile*. Šis didžiulis 295 *in folio* formato lapų kodeksas užima išskirtinę vietą lietuvių kalbos ir kultūros istorijoje. Tai ne tik pirmas lietuviškas rankraštinis tekstas, bet ir apskritai pirmas didelės apimties rišlus tekstas lietuvių kalba. Iki *Wolfenbüttelio postilės* žinomi tik keli lietuvių kalba parašyti ir Karaliaučiuje išspausdinti raštai: Martyno Mažvydo *Katekizmas* (1547), *Giesmė Šv. Ambraziejaus* (1549), *Forma Krikštymo* (1559), Martyno Mažvydo ir Baltramiejaus Vilento parengtos *Giesmės Krikščioniškos* (dvi dalys: 1566 ir 1570).

Wolfenbüttelio postilė yra ir pirmas žinomas Prūsijos lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčioms skirtas pamokslų rinkinys (pirma spausdinta lietuviška Jono Bretkūno *Postilla* pasirodė tik 1591 metais). Šis unikalus rankraštis yra vienas išsamiausių ir svarbiausių lietuvių kalbos istorijos dokumentų, liudijančių rašomosios kalbos formavimosi procesą, taip pat žymiai spartesnę nei iki šiol manyta Europos kultūros sklaidą lietuviškai kalbančiuose kraštuose.

Wolfenbüttelio postilė yra ypatingas lietuvių kultūroje Vakarų Europos evangelikų liuteronų homiletikos tradicijos florilegijas. Ši postilė yra liturginiams metams skirtų 72 pamokslų rinkinys, į lietuvių kalbą išverstas iš 10 žymiausių XVI amžiaus liuteronų teologų lotyniškų postilių (jų autoriai: Martinas Lutheris, Philippas Melanchthonas, Nielsas Hemmingsenas, Antonijus Corvinas, Johannesas Spangenbergas, Johannesas Brenzas, Danielis Greseris, Leonhardas Culmannas, Arsatijus Seehoferis, Jodocas Willichijus). Gausios citatos, aliuzijos, tikėjimo pavyzdžiai, lotyniškos sentencijos ir greta pateikti lietuviški vertimai leidžia vertinti *Wolfenbüttelio postilę* ir kaip pirmą lietuvišką Antikos autorių, patristikos, Viduramžių teologų ir humanistų antologiją.

Wolfenbüttelio postilės kritinį komentuoatą leidimą parengė Johanno Wolfgango Goethe's (Frankfurtas prie Maino) universiteto docentė dr. habil. Jolanta Gelumbeckaitė pagal Hercogo Augusto bibliotekos ir Johanno Wolfgango Goethe's universiteto projektą, kurį 2001–2005 metais finansavo trys Vokietijos fondai: *Fritz Thyssen Stiftung* (Köln), *Marga und Kurt Møllgaard Stiftung* (Frankfurt am Main) ir *Gerda Henkel Stiftung* (Düsseldorf). Knygos leidimą finansavo *Fritz Thyssen Stiftung* (Köln).

Wolfenbüttelio postilės leidime pirmą kartą skelbiama spalvota originalo dydžio rankraščio faksimilė ir dokumentinis teksto perrašas su kritiniu tekstologiniu aparatu, taip pat išsami įvadinė

studija, kurioje pateikiamas išorinis rankraščio aprašas, teksto sandaros analizė ir teksto sukūrimo, recepcijos bei tyrimo istorija. Teksto komentaruose daugiausia dėmesio skiriama pamokslų tekstų ir Biblijos bei autorių citatų šaltinių nustatymui, sinopsei bei aptarimui, aiškių rankraščio klaidų identifikavimui ir grafinei rankraščio analizei.

Iškilingame *Wolfenbüttelio postilės* kritinio komentuoto leidimo pristatyme sveikinimo kalbas sakė Hercogo Augusto bibliotekos direktoriaus pavaduotojas prof. habil. dr. Werneris Arnoldas, Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos sekretorius Laimonas Talat-Kelpša (<http://www.urm.lt/index.php?-1235633280>) ir Lietuvos Respublikos ambasadorius Vokietijos Federacinėje Respublikoje Evaldas Ignatavičius. Pranešimą apie *Wolfenbüttelio postilės* reikšmę skaitė leidinio parengėja doc. habil. dr. Jolanta Gelumbeckaitė. Pristatyme taip pat dalyvavo Lietuvos Respublikos ambasados Vokietijoje pirmasis sekretorius Viktoras Gudavičius, Lietuvos Respublikos kultūros atašė Vokietijoje Rasa Balčikonytė, Lietuvių kalbos instituto direktorė doc. dr. Jolanta Zabarskaitė, Frankfurto prie Maino Johanno Wolfgango Goethe's universiteto Lyginamosios kalbotyros instituto direktorius prof. habil. dr. Jostas Gippertas ir mokytojų Audronės Vorevičienės bei Dariaus Aštrausko vadovaujama 23 mokinių grupė iš Šakių „Žiburio“ gimnazijos.